

SÀI GÒN 50 NĂM TRƯỚC**Thầy Năm Tú ở Mỹ-Tho**Hồi-ký BÌNH-NGUYỄN LỘC

Thầy Năm Tú ở tại Mỹ-Tho thì dính-dáng gì đến mục „Sài-gòn 50 năm trước“ ?

Ấy vậy mà Thầy Tú rất là ăn chịu với Sài-gòn, vì chính Sài-gòn đã đẻ ra „Thầy Năm Tú ở tại Mỹ-Tho“

Thuở ấy cái máy hát to bằng cái bàn phấn của quý cô chớ không vừa và có gắn một cái ống loa mà miệng loa to bằng cái thúng giạ.

Dĩa hát toàn dĩa Tây, ta nghe không hiểu gì, nhạc Tây, ta lại càng không hiểu hơn. Thành-thử máy bán không được. Vài ông nhà giàu hiếm-hoi sắm chơi vậy thôi chớ không phải để hưởng-thụ.

Có hãng Pathé-Phono đem dụng-cụ và chuyên-viên từ Pháp sang để chế-tạo dĩa tại chỗ, hễ có dĩa hay rồi thì máy hát sẽ chạy như tôm tươi.

Cải-lương của ta vừa ra khỏi thời-kỳ phôi-thai, đã có nhiều ban lắm rồi nhưng danh-tiếng nhất là ban của Thầy Năm Tú.

Thầy Năm Tú là người Mỹ-Tho (Định-Tường) và các gánh hát cải-lương có tục để quê-quán của chủ gánh dưới tên gánh chớ thật ra thì ban cải-lương của Thầy Năm Tú không phải chỉ diễn ở Mỹ-Tho không mà thôi.

Nhưng khoe xứ Mỹ-Tho ra thì hách một cây, bởi thuở ấy Cần-Tho chưa to thì cái thành-phố hạng ba VN, sau Sài-gòn và Hàn-ội là Mỹ-Tho rồi, chớ không còn tỉnh nào hơn được.

Ban cải-lương của Thầy Năm Tú nổi danh nhờ tập-trung được nhiều đào kép giỏi mà trội hơn hết về sau này là kép Năm Châu ngày nay cũng còn phong-độ.

Lẽ dĩ-nhiên là tuồng hát và bài ca của ban hát của Thầy Năm Tú được vô dĩa hết. Dĩa hát nào cũng đều khởi-sự bằng câu này: „A-lô bạn hát cải-lương của Thầy Năm Tú ở tại Mỹ-Tho, ca cho hãng Pathé-Phono nghe chơi“.

Nhớ *bạn* hát chớ không phải ban hát, có dấu nặng dưới chữ A, bạn có lẽ do *bạn* mà ra.

Văn-chương thật là kỳ-lạ. Tại sao không hát cho thính-giả toàn-quốc nghe mà chỉ hát cho hãng Pathé-Phono nghe ?

Và văn-chương tuồng-tích thì ... à thôi, xin không phê-bình, cứ trích thử một câu để hồn ma của hãng Pathé-Phono thưởng-thức chơi:

„Than ôi! Cầu ván chung-chinh (chông-chênh) nhịp bước, còn cái giải Bích-Nguyên lai-láng giọt sương“

Văn-chương mùi-mẫn như vậy nên các bà các cô nghe thì mũi lòng roi lệ hết ráo, vì hay quá xá.

Thế là máy hát bán chạy như tôm tươi. Nam-kỳ-quốc đã bắt đầu giàu có được ba bốn mươi năm rồi, sau hơn hai trăm năm lao-lực khấn-hoang gây dựng, nên bắt đầu hưởng-thụ.

Lần-lần các đĩa “Thầy Năm Tú ở tại Mỹ-Tho” được đưa vào thôn ỏ và cái câu khai-mào kỳ-khôi ấy được từ thành-thị đến thôn-quê thuộc lều và đọc lên chơi cho vui miệng.

Ngày nay từ-ngữ “Thầy Năm Tú ở tại Mỹ-Tho” chỉ là cái gì xa-xí-phẩm lại quá thời rồi. Chẳng hạn nói: “Cái cà-vạt của anh chắc đã sấm vào đời Thầy Năm Tú ở tại Mỹ-Tho?”

Mấy năm trước, trình-diễn trong các đại-nhạc-hội, Trần-văn-Trạch thỉnh-thoảng lại dùng cái tài nhại vô-địch của anh để nhại vài đĩa Thầy Năm Tú ở tại Mỹ-Tho, khán-giả Sài-gòn cười bể rạp, nhưng đồng-bào miền Bắc không hiểu gì cả. Xem bài này xong, chắc ai cũng hỏi: “Thầy Năm Tú ở tại Mỹ-Tho” là cái gì?

Từ ba tháng nay, các bạn đã thấy rất nhiều hình bóng cũ của Sài-gòn nửa thế-kỷ trước, nhưng đây là lần đầu mà các bạn nghe dư-vang của thành-phố ấy thuở đó.

A-lô! Bạn hát cải-lương của Thầy Năm Tú ở tại Mỹ-Tho, ca cho hãng Pathé-Phono nghe chơi! - Tuồng “Kỳ-duyên tao-ngộ”. A-lô!

Tăng ... tăng ...tăng ... tăng

Than thở than, đất rộng ông trời dài!

Ra, vô, lụy ứa châu mày!